

Türkiye’de Spor Alanında Yapılmış Otizm Tanısı Almış Bireylerin Aileleriyle İlgili Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi (2013-2023)

Zeynep FIRAT

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

<https://orcid.org/0000-0001-6810-6360>

Erdal ZORBA

Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

<https://orcid.org/0000-0001-7861-8204>

Ali Rıza GÜRSOY

Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

<https://orcid.org/0009-0006-3068-5380>

Tuna TURĞUT

Bartın Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

<https://orcid.org/0000-0002-8556-3114>

M. İnan ÖZANT

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

<https://orcid.org/0000-0001-6725-1662>

Özet

Bu çalışma, 2013-2023 yılları arasında Türkiye’de spor alanında yapılan otizm tanısı almış bireylerin aileleriyle ilgili lisansüstü tezlerin içerik analizini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) ulusal tez merkezindeki otizm, aile, ebeveyn anahtar sözcükleriyle arama yapıp konu spor, fiziksel aktivite, hareket eğitimi, egzersiz ile sınırlı tutulmuştur. Veri toplama aracı olarak Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tez merkezi ulusal veri tabanı kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda 17 yüksek lisans tezi, 5 doktora tezi olmak üzere toplamda 22 tezin yazıldığı görülmüştür. Yapılan analizlerde çalışmaların türüne bakılmaksızın en az tez yazım yıllarının 2013-2015-2017-2020, en fazla tez yazım yılının 2019 olduğu görülmüş; spor, fiziksel aktivite, hareket eğitimi, egzersiz alanında otizmlili bireylerin aileleriyle yapılan ilk çalışma doktora alanında 2013 yılında, yüksek lisans alanında 2015 yılında yapıldığı gözlenmiştir. Hem yüksek lisans hem de doktora alanında yayımlanan tezlerde erkek yazarların kadın yazarlardan fazla çalışma yaptığı, tezler incelendiğinde en fazla tercih edilen araştırma yönteminin nitel olduğu, araştırmalarda danışmanların en fazla profesör unvanına sahip olduğu, yapılan çalışmaların yazım diline bakıldığında yüksek lisans alanında 1 tezin İngilizce diğerlerinin Türkçe; doktora alanında 1 tezin İngilizce diğerlerinin ise Türkçe yazıldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Otizm, spor, ebeveyn, hareket eğitimi, fiziksel aktivite, egzersiz, içerik analizi

The Content Analysis of the Postgraduate Thesis Focused on the Families of Individuals Diagnosed with Autism in the Field of Sports in Turkey from 2013 to 2023

Abstract

The objective of this study is to uncover the content analysis of postgraduate theses focused on the families of individuals diagnosed with autism, specifically within the realm of sports in Turkey from 2013 to 2023. The search was conducted using the keywords autism, family, and parent in the national thesis center of the Council of Higher Education. The search was specifically focused on the topics of sports, physical activity, movement training, and exercise. The national database of the Council of Higher Education's thesis center was utilized as a tool for data collection. The analysis revealed that a total of 22 theses were written, comprising 17 master's theses and 5 doctoral theses. The analyses revealed that the minimum years for thesis writing were 2013, 2015, 2017, and 2020, while the maximum year was 2019. Furthermore, it was observed that the first study investigating the involvement of families of individuals with autism in sports, physical activity, movement training, and exercise was conducted in 2013 at the doctoral level and in 2015 at the master's degree level. When analyzing the theses published in both master's and doctoral fields, it is evident that male authors contribute more than female authors. The most commonly used research method is qualitative. Additionally, it is noteworthy that the majority of research advisors hold the title of professor. In terms of language, it is observed that in the master's field, only one thesis is written in English while the rest are in Turkish. Similarly, in the doctoral field, one thesis is written in English while the others are written in Turkish.

Key Words: Autism, sports, parent, movement training, physical activity, exercise, content analysis

SUMMARY

Introduction & Aim

Autism Spectrum Disorder (ASD) is a disability that is identified at an early stage and is characterized by repetitive and restricted behaviors. It is characterized by inadequacies in communication and interaction (APA, 2012). Autism is a developmental disorder that is characterized by obsessive, repetitive behaviors, limited interests, social inadequacy, and difficulty communicating (Özbey, 2005). In the DSM-I and DSM-II booklets, the American Psychiatric Association (APA) referred to autism as "childhood schizophrenia." Autism was recognized as a distinct disorder and designated as "childhood autism" in the DSM-III booklet after 1970. By 1994, the DSM-IV-TR booklet had established autism as a collection of disorders known as pervasive developmental disorders. Rett disorder, Asperger disorder, Autistic disorder, atypical autism, and childhood disintegrative disorder are all examples of pervasive developmental disorders. The DSM-5 booklet, which was published in 2013, stated that autism should not be diagnosed based on mental retardation and that it is a neurodevelopmental disorder (Namlı, 2012). In 1943, the American psychiatrist Leo Kanner first described autism, a neurodevelopmental disorder that manifests during the first years of life. Kanner asserted that autism is the result of incorrect parental attitudes. Autism is no longer considered a disease that is solely the result of parental attitudes. Despite the fact that the precise cause of autism is unknown, numerous potential causes may be effective (Aydın, 2003).

The objective of this study is to conduct a content analysis of postgraduate theses focused on the families of individuals with autism in the areas of sports, exercise, movement training, and physical activity from 2013 to 2023. Given that the research focused on analyzing the content of postgraduate theses that explored the relationship between autism and sports, exercise, movement training, and physical activity in Turkey from 2013 to 2023, it is crucial for future studies to investigate similar topics using comparable methodologies. Based on the data obtained from the YÖK national thesis center, inquiries were made regarding the breakdown of theses by year, category, author's gender, research methodology, universities, advisors' academic ranks, and language of writing.

Material & Method

The research employed content analysis, which is a descriptive research method. The national thesis center database was analyzed to investigate postgraduate theses focusing on the families of individuals with autism in the domains of sports, exercise, movement education, and physical activity in Turkey from 2013 to 2023. A query was conducted in the YÖK national thesis center using the terms 'autism, family, parent' as keywords. The search was restricted to the domains of sports, exercise, movement training, and physical activity. A total of 22 theses were completed, consisting of 17 master's theses and 5 doctoral theses. The obtained theses were thoroughly examined, transformed into a content analysis table by the researcher, and then converted into graphics for analysis using the Microsoft Excel 2019 software package.

Results

The analysis revealed that a total of 22 theses were written, comprising 17 master's theses and 5 doctoral theses. The analyses revealed that the minimum years for thesis writing were 2013, 2015, 2017, and 2020, while the maximum year was 2019. Furthermore, it was observed that the first study investigating the involvement of families of individuals with autism in sports, physical activity, movement training, and exercise was conducted in 2013 at the doctoral level and in 2015 at the master's degree level. When analyzing the theses published in both master's and doctoral fields, it is evident that male authors contribute more than female authors. The most commonly used research method is qualitative. Additionally, it is noteworthy that the majority of research advisors hold the title of professor. In terms of language, it is observed that in the master's field, only one thesis is written in English while the rest

are in Turkish. Similarly, in the doctoral field, one thesis is written in English while the others are written in Turkish.

Conclusion

Although there has been no increase in postgraduate thesis studies on families of individuals with autism in the fields of sports, movement training, exercise, and physical activity in Turkey, it has been determined that these theses provide valuable insights for future research in this area and contribute to the advancement of the existing literature. This study is believed to offer valuable insights to students, advisors, and families of individuals with autism who are involved in the fields of sports, exercise, movement training, and physical activity.

1. GİRİŞ

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), erken dönemde fark edilen, yineleyici ve kısıtlı davranışlar içeren; iletişim ve etkileşimde yetersizliğin gözlemlendiği bir yetersizlik türüdür (APA, 2012). Otizm 'takıntılı, birbirini yenileyen davranışlarla kendini gösteren, iletişim kurmakta zorlanan, sosyal yetersizlik yaşayan, sınırlı ilgisi olan bireylerin yaşadığı gelişimsel bir bozukluktur (Özbey, 2005). "Amerikan Psikiyatri Birliği (APA), otizmi DSM-I ve DSM-II kitapçıklarında "çocukluk şizofrenisi" olarak adlandırmıştır. 1970 yılı sonrasında ise otizmin farklı bir rahatsızlık olduğu kabul edilmiş DSM-III kitapçığında "çocukluk otizmi" ismini almış 1994 yılı itibari ile ise DSM-IV-TR kitapçığının yayınlanması itibari ile otizm, yaygın gelişimsel bozukluklar adı altında bir grup hastalık olarak tanımlanmıştır. Bunlar yaygın gelişimsel bozukluklar adı altında; Rett bozukluğu, Asperger bozukluğu, Otistik bozukluk, atipik otizm ve çocukluk çağı dezintegratif bozukluk adlarıyla yer almaktadır. 2013 yılında yayınlanan DSM-5 kitapçığında ise otizmin tanısında zekâ geriliği ölçütünün olmamasının gerektiği belirtilmiş ve nörogelişimsel bir bozukluk olduğu ifade edilmiştir (Namlı, 2012). Yaşamın ilk yıllarında ortaya çıkan nörogelişimsel bir sorun olarak ifade edilen otizm ilk olarak 1943 yılında Amerikalı psikiyatrist Leo Kanner tarafından tanımlanmış, kanner yanlış anne-baba tutumunun otizm nedeni olduğunu ifade etmiştir. Günümüzde ise otizmin anne-baba tutumlarından olayı oluşan bir hastalık olmadığı, otizmin tam olarak nedeninin bilinmemesine rağmen birçok nedeninin etkili olabileceği düşüncesi oluşmaktadır (Aydın, 2003).

Hareket eğitimi normal gelişim gösteren çocuklar için önemlidir fakat kendi ve diğer insanların bedenleri ile ilişki kurma güçlüklerine sahip olan özel gereksinimli çocuklar için daha önemlidir (Damlar, 2019). Hareket eğitimi; özel gereksinimli bireylerin problemlerini aşmasında, kendilerini yalnız hissetme duygularını azaltarak yaşamda daha anlamlı bir süreci devam ettirme şansı elde etmelerine destek sağlamaktadır. Egzersiz uygulamaları, özel gereksinimli çocukların motorik özelliklerini aktif etmede önemli bir yere sahiptir. Bireysel veya grup ile yapılan oyun, spor, dans çalışmalarında engelli bireyin kas ve kemiklerini geliştirmek, denge, dikkat, hız, esneklik, dayanıklılık ve koordinasyon sağlamak temel amaçlar olmaktadır (Özer, 2012). Özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklarda yapılacak olan aktiviteler çocukların gelişimlerine uygun ve sürekli hedefler içermelidir (Aydın ve Kınacı, 2013). Çocukların kendi dünyalarını ve dış dünyalarını tanımada yapılan egzersiz programları çok büyük bir öneme sahiptir. Yapılan egzersiz programlarıyla birlikte çocuklar sosyalleşebilirler, enerjilerini atarak daha mutlu olabilirler, denge ve dikkatleri artabilir, dış dünyayı algılamada zorluk çekmezler. Aktivitelerde alınan hedefler; engelli bireylerde olumlu benlik kavramını, sosyal yeterlilik kavramını, motor becerilerde gelişimi, fiziksel ve motor uygunluğu, serbest zaman becerilerini, bireyin gelişimini, oyun becerileri ve yaratıcı ifadeleri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda Türkiye'deki spor, egzersiz, hareket eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezler araştırmamızda içerik analizi yapıp, grafiksel olarak analiz edildikten sonra bulgular kısmında yorumlanmıştır. Nitel ve nicel verilerin bir arada kullanıldığı yöntem olan içerik analizi (Elo ve

Kynsgas, 2007) çözümlene ve bütünden parçaya doğru ilerleyen bir metot olarak birçok bilim dalında kullanılmaktadır. YÖK ulusal tez merkezinden alınan bilgiler doğrultusunda tezlerin yıllara göre, türüne göre, yazar cinsiyetine göre, araştırma yöntemine göre, üniversitelere göre danışmanların akademik unvanlarına göre, yazım diline göre dağılımı gibi sorulara cevap aranmıştır.

Araştırmanın Amaç ve Önemi

Bu araştırmanın amacı 2013-2023 yılları arasında spor, egzersiz, hareket eğitimi, fiziksel aktivite alanında yapılan otizmlili bireylerin ailelerine yapılmış lisansüstü tezlerin içerik analizini ortaya koymaktır. Araştırma, Türkiye’de 2013-2023 yılları arasında spor, egzersiz, hareket eğitimi ve fiziksel aktivite alanında otizm tanılı bireylerin aileleriyle yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizlerini gerçekleştirilmesi sebebiyle gelecekte benzer konu ve yöntemle yürütülecek araştırmalar açısından yol önemli görülmektedir.

2.YÖNTEM

Araştırma Modeli

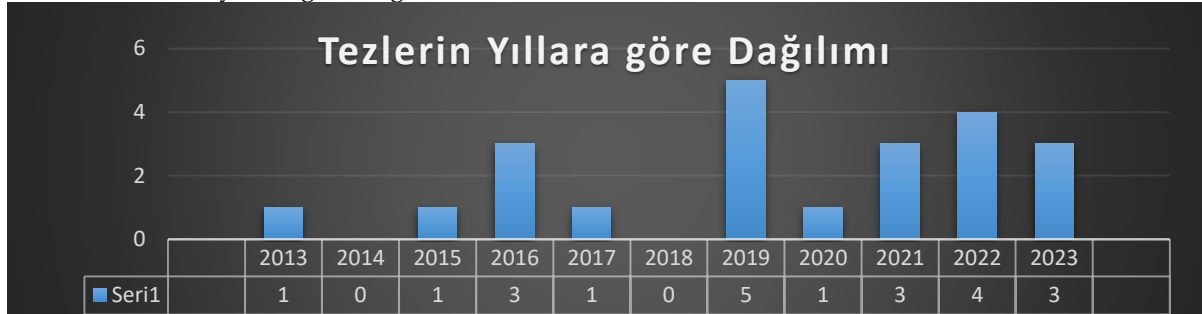
Yapılan araştırmalarda betimsel araştırma yöntemlerinden olan içerik analizi kullanılmıştır. Bu yöntemde ortak ve benzer veriler belirli konular veya başlıklar altında bir araya getirilerek okuyucunun anlayacağı dilde sade bir üslupla anlatılır (Şimşek ve Yıldırım, 2013). Bu bağlamda YÖK ulusal tez merkezi veri tabanında 2013-2023 yılları arasında Türkiye’de ki spor, egzersiz, hareket eğitimi ve fiziksel aktivite alanında otizmlili bireylerin aileleriyle ilgili lisansüstü tezler incelenmiştir. YÖK ulusal tez merkezinde ‘otizm, aile, ebeveyn’ anahtar kelimelerle arama yapıp konu spor, egzersiz, hareket eğitimi, fiziksel aktivite alanlarıyla sınırlandırılmıştır. Bu şekilde 17 yüksek lisans 5 doktora tezi olmak üzere toplamda 22 teze ulaşılmıştır. Ulaşılan tezler detaylı incelenip araştırmacı tarafından içerik analizi tablosu haline getirilip Microsoft Excel 2019 paket programında grafik haline dönüştürülüp analiz edilmiştir.

Verilerin Toplanması- Analizi

Araştırma kapsamında YÖK ulusal tez merkezi veri tabanında Türkiye’de ki 2013-2023 yılları arasında spor, egzersiz, hareket eğitimi, fiziksel aktivite alanlarında otizmlili bireylerin aileleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezler detaylı bir şekilde taranmıştır. Tarama sonucunda elde edilen veriler birbiri ile karşılaştırılacağından araştırmacı tarafından belirlenen başlıklar altında gruplandırılıp içerik analizi tablosu haline getirilmiştir. İçerik analizi bir araştırma konusunun içerik kısmının nicelleştirilmesidir (Seggie ve Bayyurt, 2015). Bu tür içerik analizine dayalı çalışmalarda ifade edilen kavram veya sözcükler ya da bahsi geçen konular sistematik ve kanıtlanabilir. Söz konusu başlıklar ‘Tezlerin yıllara göre dağılımı, tezlerin türüne göre dağılımı, yazar cinsiyetine göre tez dağılımı, araştırma yöntemlerine göre, üniversitelere göre tez dağılımı tez danışmanlarının akademik unvanlarına göre, yazım diline göre tezlerin dağılımı’ şeklindedir. Tablo haline getirilen veriler Microsoft Office Excel 2019 paket programında grafik haline dönüştürülüp kısa analizler oluşturulmuştur. Oluşturulan analizler bulgular kısmında yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Grafik 1. Tezlerin yıllara göre dağılımı

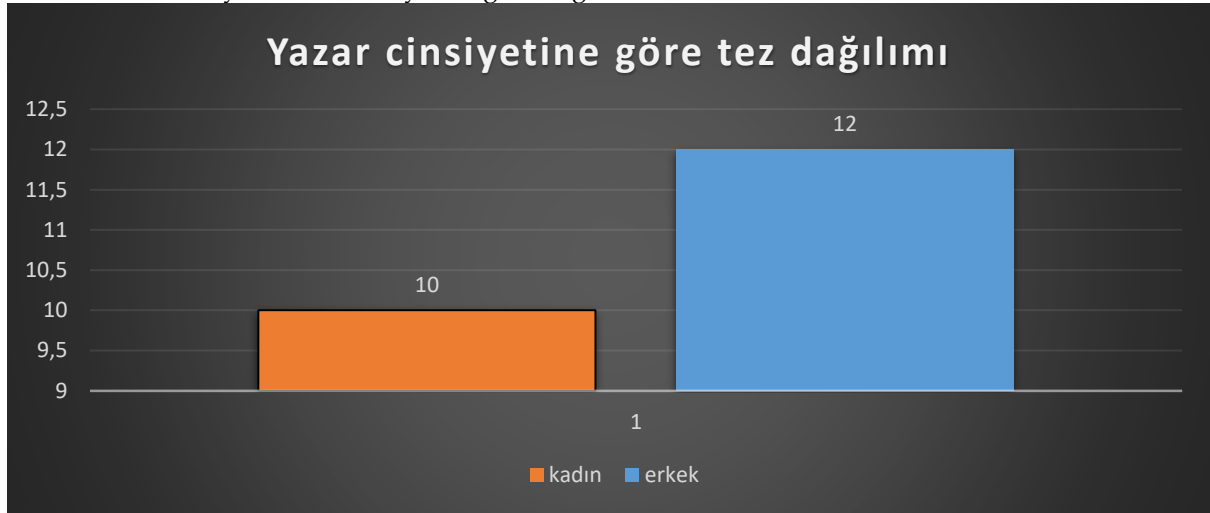

Türkiye’de otizmlili bireylerin aileleriyle ilgili spor, egzersiz, hareket eğitimi, fiziksel aktivite alanında yapılan tezler incelendiğinde 2013-2023 yılları arasında toplam 22 tez yazılmıştır.2013 yılından önce otizmlili bireylerin aileleriyle ilgili spor, egzersiz, hareket eğitimi, fiziksel aktivite alanında tez çalışmasına rastlanılmamıştır. Yazılan bu tezler incelendiğinde en az tez yazım yılları sadece 1 çalışma ile 2013-2015-2017-2020,en fazla tez yazım yılı ise 5 çalışma ile 2019 yılıdır.2014-2018 yıllarında hiç çalışma yapılmamıştır.

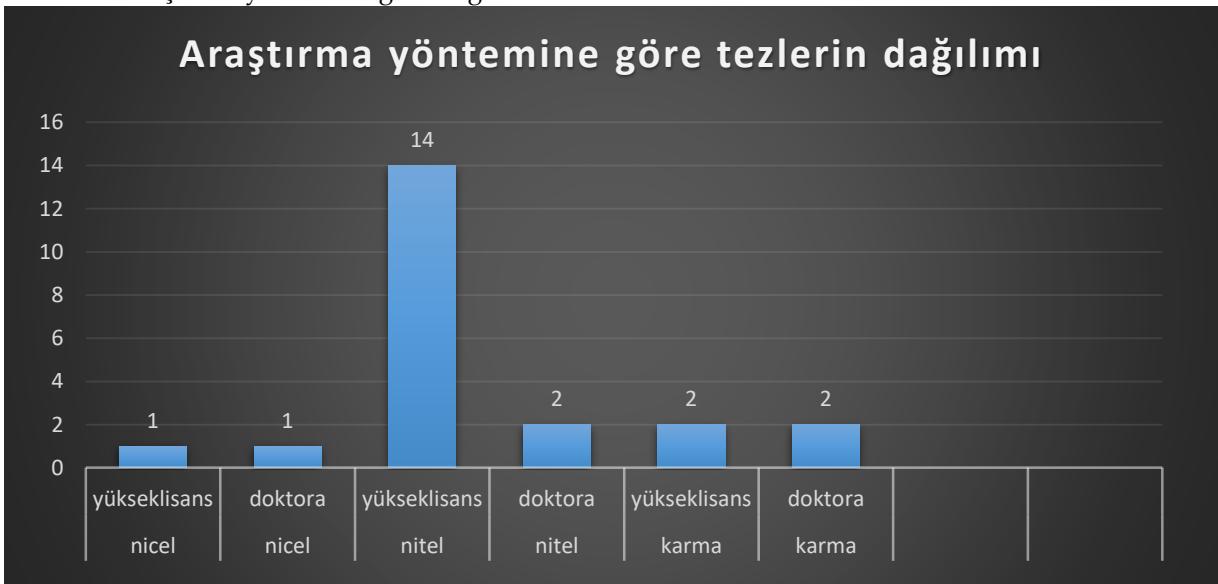
Grafik 2. Tezlerin türlerine göre dağılımı

2013-2023 yılları arasında Türkiye’de otizmlili bireylerin aileleriyle ilgili spor, egzersiz, hareket eğitimi, fiziksel aktivite alanında yapılan tezler tür bakımından incelendiğinde doktora tezleri 2013 yılında yazılmaya başlanmış, yüksek lisans tezleri de 2015 yılında yazılmaya başlanmıştır. Grafik incelendiğinde 2013-2023 Yılları arasında toplam 5 doktora tezi,17 yüksek lisans tezi yayınlanmıştır. Lisansüstü tezler yıllık bazda incelendiğinde yüksek lisans tezleri en yüksek yayın yılı 4 çalışma ile 2019-2022 yıllarında doktora çalışması ise yıllara göre 1 çalışma ile görülmüştür.

Grafiğ 3. Tezlerin yazarların cinsiyetine göre dağılımı

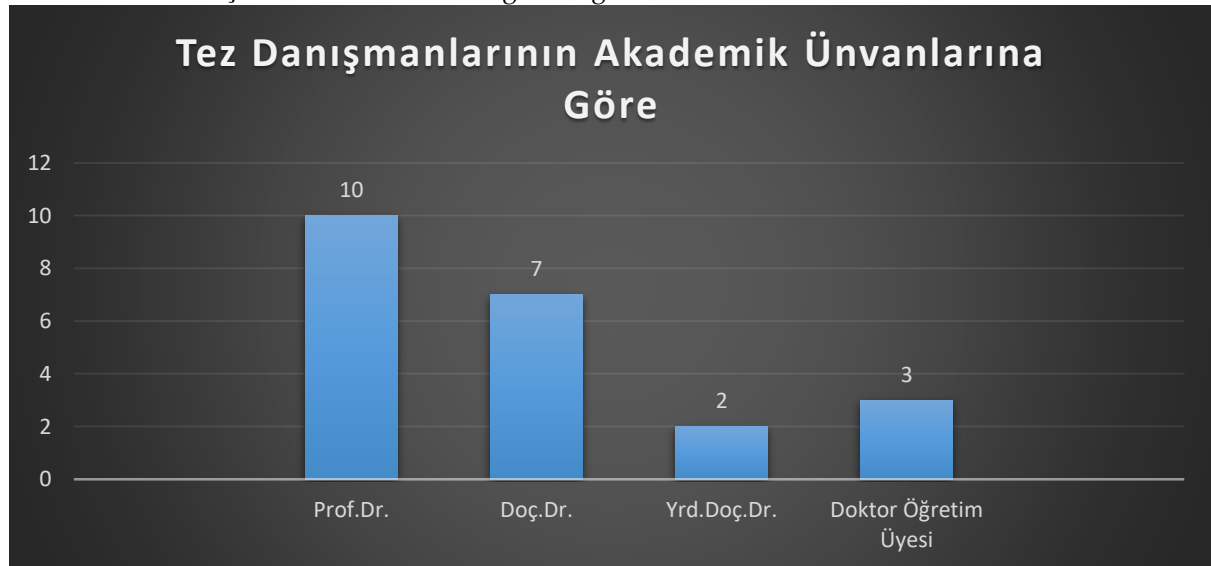
Yazar cinsiyetine göre tez dağılımı gösteren grafik incelendiğinde 2013-2023 yılları arasında toplam 22 çalışmanın 12'si erkek yazarlar tarafından yazılmış,10'unu ise kadın yazarlar tarafından yazılmıştır. Hem yüksek lisans hem doktora alanında yayımlanan tezlerde erkek yazarların kadınlara oranla daha çok çalışma yaptığı görülmektedir.

Grafiğ 4. Araştırma yöntemine göre dağılımı

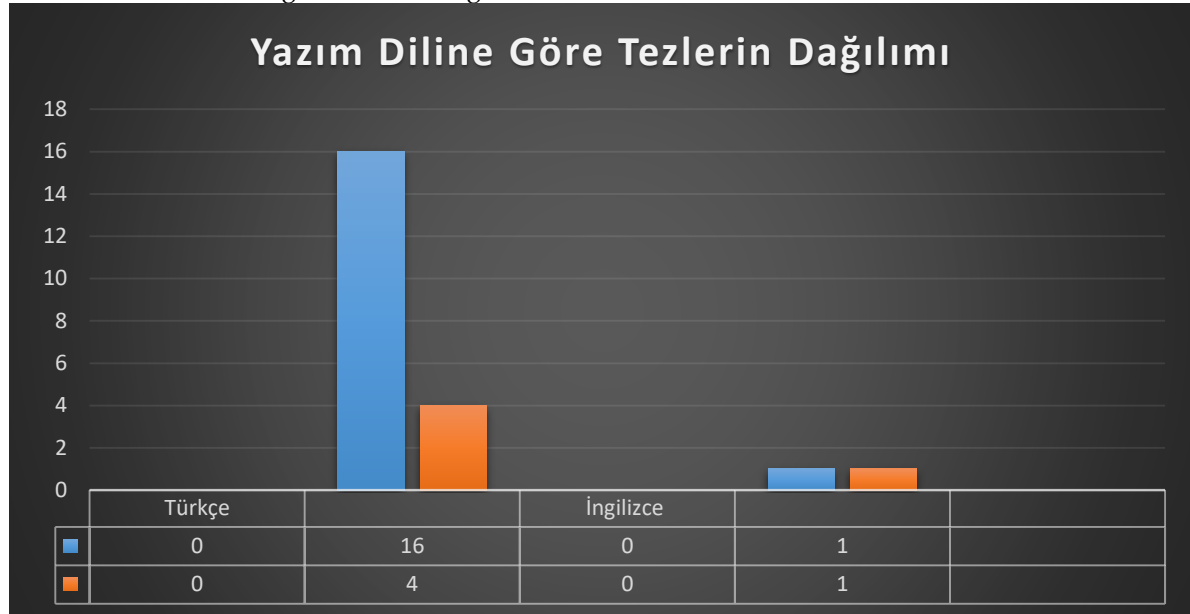
Araştırma yöntemlerine göre tezler incelendiğinde doktora alanında karma ve nitel yöntem tercih edilirken yüksek lisans alanında 14 çalışma ile en fazla nitel yöntem tercih edilmiştir. Tez türüne bakılmaksızın lisansüstü çalışmalarda 17 çalışma nitel yöntem,2 çalışma nicel yöntem,4 çalışma ise karma yöntem kullanıldığı görülmüştür.

Grafik 5. Üniversitelere göre dağılımı

2013-2023 yılları arasında Türkiye’de otizmli bireylerin aileleriyle ilgili spor, egzersiz, hareket eğitimi, fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tezler incelendiğinde doktora alanında 2 çalışma ile en fazla çalışma yapan üniversite Ankara Gazi Üniversitesi olmuştur. Yüksek lisans alanında ise Gedik Üniversitesi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi 2’şer çalışma ile en fazla çalışma yapan üniversitelerdir.

Grafik 6. Tez danışmanlarının unvanlara göre dağılımı

Tez Danışmanlarının Akademik unvanları incelendiğinde tez türüne bakılmaksızın danışmanlar en fazla Prof. Dr unvanına sahiptir.

Grafik 7. Yazım diline göre tezlerin dağılımı

Yazım Diline göre tez dağılımı gösteren grafik incelendiğinde yüksek lisans 16 tez Türkçe yazılırken 1 tez İngilizce yazılmıştır. Doktora alanında 4 tez Türkçe yazılırken 1 tez İngilizce yazılmıştır.

4.TARTIŞMA VE SONUÇ

Otizm bireyin ve ailesinin yaşam kalitesini etkileyen, yaşamın erken dönemlerinde ortaya çıkan ve yaşam boyu devam eden bilişsel, iletişimsel, sosyal vb. yönlerden bireyi olumsuz etkileyen nöropsikiyatrik bir rahatsızlıktır (Öztürk, 2010). Tüm Anne-Babaların olduğu gibi otizmlili çocuğa sahip anne ve babaların da ilk beklentisi, büyüdüklerinde bağımsız bir birey olarak çocuklarını büyütme (Wing, 2015). Otizmlili bireylerin yaşamsal faaliyetlerini devam ettirebilmeleri ve topluma bir birey olarak kazandırmaları ailenin en önemli sorumluluklarından biridir. Aile bireylerinin çocuklarıyla birlikte topluma karışması, ruhsal ve sosyal alanda kendilerini yenilemeleri, yaşam kalitelerinin ve doyumlarının yükselmesi ve farklı aktivitelere yönelerek toplum ve aile içinde yaşadıkları problemlerden uzaklaşmaları gerekmektedir. Bu anlamda spor, egzersiz, hareket eğitimi, fiziksel aktiviteler; hem aile bireylerinin hem de çocuklarının katılabilecekleri, onlarla iletişim kurabilecekleri, fiziksel, sosyal, psikolojik ve zihinsel olarak rahatlayabilecekleri bir alandır (Doğduay, 2013).

Spor, egzersiz, hareket eğitimi, fiziksel aktivite gibi faaliyetler bireyin topluma uyum sağlamasını, zihinsel, fiziksel ve kişilik olarak bütünüyle gelişimine imkan sağlayan kurallı etkinliklerdir (Yetim, 2005). Otizm tanılı çocuklarda motor gelişim farklı değişikliklerde olsa bile kişinin tüm yaşamı boyunca devam eden bir süreçtir. Bu nedenle otizm tanılı çocukların ilk yıllarından itibaren gelişim seviyelerine göre fiziksel aktivitelere veya hareket eğitimi çalışmalarına önem verilmelidir. Erken yaşlarda spora, egzersize, hareket eğitimine, fiziksel aktiviteye yönlendirilmesi iyi olabilmektedir. Yemek, içmek, uyumak gibi temel yaşam gereksinimlerinin yanı sıra hareket eğitimi veya fiziksel aktiviteler de günlük yaşam becerileri için büyük bir öneme sahiptir. Hareketsizliğin insan organizması üzerinde olumsuz etkiler yarattığı çok eski dönemlerden beri bilinmektedir (Zorba, 2001).

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de spor alanında otizmlili bireylerin ailelerine yönelik yapılan tezlerin içerik analizinin yapıp bu alana katkı sağlayacak sonuçların ve önerilerin ortaya çıkarılmasıdır. Türkiye’de 2013-2023 yılları arasında spor, egzersiz, hareket eğitimi, fiziksel aktivite alanında otizmlili

bireylerin ailelerine yönelik yapılan tezlerin içerik analizi incelendiğinde 17 yüksek lisans 5 doktora tezi olmak üzere 22 tez yazılmıştır. Yazılan bu tezler incelendiğinde en az tez yazım yılları 1 çalışma ile 2013-2015-2017-2020 yılları, en fazla tez yazım yılı ise 5 çalışma ile 2019 yılıdır. Tezler tür bakımından incelendiğinde spor, egzersiz, hareket eğitimi, fiziksel aktivite alanında otizmlili bireylerin ailelerine yönelik doktora alanında ilk çalışma 2013 yılında yapılmıştır. Yüksek lisans alanında ise 2015 yılında yazılmıştır. Cinsiyete göre dağılımlara bakıldığında hem yüksek lisans hem doktora alanında yayımlanan tezlerde erkek yazarların kadın yazarlara oranla daha çok çalışma yaptığı görülmüştür. Yüksek lisansta en fazla tercih edilen araştırma yöntemi nitel yöntem, doktora alanında ise hem karma hem de nitel yöntem eşit sayıda yazılmıştır. 2013-2023 yılları arasında tez türüne bakılmaksızın en fazla tercih edilen araştırma yöntemi ise nitel yöntemdir. Üniversiteler bazında doktora alanında en fazla çalışma yapan üniversite 2 çalışma ile Gazi Üniversitesidir. Yüksek lisans alanında ise İstanbul Gedik Üniversitesi ve Sakarya Uygulamalar Bilimi Üniversitesi 2'şer çalışma ile eşit sayıda çalışma yapmıştır. Tez türüne bakılmaksızın danışmanlar en fazla Prof. Dr. unvanına sahiptir. Toplam 22 tez yazım diline göre incelendiğinde yüksek lisans alanında 16 çalışma Türkçe 1 çalışma İngilizce, doktora alanında 4 çalışma Türkçe 1 çalışma İngilizce yazılmıştır.

Sonuç olarak grafiklerde görüldüğü üzere Türkiye'de spor, hareket eğitimi, egzersiz, fiziksel aktivite alanında "Otizmlili Bireylerin" ailelerine yönelik lisansüstü tez çalışmaları artmasa da yapılan tez çalışmaları bu alanda yapılacak çalışmalara ışık olup literatürün gelişimine katkı sağladığı kanaatine varılmıştır. Bu çalışmanın ileride spor, egzersiz, hareket eğitimi, fiziksel aktivite alanında otizme yönelik ya da otizmlili bireylerin ailelerine yönelik tez hazırlayacak öğrencilere ve danışmanlara fikir sağlayabileceği düşünülmektedir.

5. SINIRLIKLAR VE ÖNERİLER

Ulusal tez merkezi veri tabanında 2013-2023 yılları arasında Türkiye'de ki Spor, egzersiz, hareket eğitimi, fiziksel aktivite alanında otizmlili bireylerin aileleriyle ilgili lisansüstü tezler incelenmiştir. YÖK ulusal tez merkezinde 'otizm, aile, ebeveyn' anahtar kelimelerle arama yapıp konu spor, egzersiz, hareket eğitimi, fiziksel aktivite alanlarıyla sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla gelecekte bu konu hakkında lisansüstü seviyede tez yazmayı planlayan araştırmacıların,

- Araştırma yöntemi olarak karma ve nicel yöntemleri tercih etmeleri,
- Ülkemizde bu konuda yeterli bir literatür oluşabilmesi için doktora çalışmalarında bu konuyu gündeme getirmeleri önerilmektedir.

Yazar Katkıları

Erdal ZORBA, araştırmanın kurgu ve planlamasını yapmıştır. Zeynep FIRAT, verileri analiz etmiş, bulgular ve yöntemini yazmıştır. Ali Rıza GÜRSOY ve Tuna TURĞUT araştırmanın giriş ve tartışma bölümünü tamamlamış, bulgulara uygun öneriler hazırlamıştır. Zeynep FIRAT ve M. İnan ÖZANT verileri toplamışlardır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada, Yazarlar arasında mevcut araştırmaya yönelik kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Beyan

Bu makalede dergi yazım kurallarına ve bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir.

KAYNAKÇA

American Psychiatric Association (APA). (2012). *DSM-5 Proposed criteria for Autism Spectrum Disorder designed to provide more accurate diagnosis and treatment*. Washington: American Psychiatric Association.

- Aydın, A. (2003). *Otizimde ilk adım*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Aydın, A., & Kınacı C. (2013). *Otizme çözüm var*. İstanbul: Hayygrup Yayıncılık.
- Damlar Fırat, Z. (2019). *10 Haftalık egzersiz programının otistik çocukların motor becerileri üzerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Konya Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya
- Doğduay, G. (2013). *Engelli bireye sahip ebeveynlerde sporun yaşam kalitesine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Elo, S., & Kyngas, H. (2007). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107-115. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x>
- Namlı, S. (2012). *Spor yapan veya yapmayan otistik engelli bireylerin davranış ve motor performanslarının karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Sakarya.
- Özbey, Ç. (2005). *Otizim ve otistik çocukların eğitimi*. Ankara: İnkılap kitabevi.
- Özer, D. (2012). *Engelliler için beden eğitimi ve spor*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Öztürk, Ö. (2010). *Su ile yapılan terapi çalışmalarının otistik engelli çocuklar üzerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Seggie, F. N., & Bayyurt, Y. (2015). *Nitel araştırma (Yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşek, H., & Yıldırım, A. (2013). *Sosyal bilimlerde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Basım.
- Yetim, A. (2005). *Sosyoloji ve spor*. Ankara: Morpa Yayınları.
- Zorba, E. (2001). *Fiziksel uygunluk* (2. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Wing, L. (2015). *Otizim el rehberi*. Kunt, S. (Çev Ed). İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Makale Geliş : 21.05.2024

Makale Kabul : 25.08.2024

Açık Erişim Politikası

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>